

Videregående formueret vintereksamen 2016

Rettevejledning

OBS: rettevejledningen omfatter ikke alle de diskussionsemner, der kan være relevante at tage, men kun de vigtigste; der henvises herudover til fagbeskrivelsen, idet der ved retning og karaktergivning lægges vægt på følgende:

Ved karakteren 12 indgår særligt, om

- de obligationsretlige problemstillinger, som opgaven rummer, er præcist forstået og defineret
- fagtermer og begrebsapparatet fra obligationsretten beherskes med stor sikkerhed
- alle relevante obligationsretlige retskilder og metoder inddrages, herunder relevante analogier og principper
- irrelevante oplysninger, retskilder, diskussioner mv., er udeladt
- der er på en overbevisende, udfyldende, klar og struktureret måde argumenteret for de korrekte løsninger, som er mulige
- der er kun få uvæsentlige mangler eller utilstrækkeligheder

Ved karakteren 02 indgår særligt, om

- kun en mindre, men dog væsentlig del af de obligationsretlige problemstillinger, som opgaven rummer, er identificeret og forstået
- fagtermer og begreber, som faget rummer, er anvendt og forstået i et omfang, der viser, at den studerende har en grundlæggende rigtig forståelse af området, men dog uden at besidde et fuldstændigt overblik
- relevante retskilder, analogier og principper er anvendt i et omfang, der viser at den studerende kan benytte disse til korrekt juridisk argumentation, men uden at besidde et fuldstændigt overblik
- besvarelsen er formidlet på et tilstrækkeligt acceptabelt dansk, men er behæftet med en del fejl og mangler, ligesom den generelt er ustruktureret, uklar og ikke særligt overbevisende i sin argumentation.

-- o O o ---

Opgaven vedrører reglerne om produktansvar, herunder rådgiveransvar, krav til rådgiverydelser og direkte krav. Det kan lægges til grund, at røgeovnen lider af en defekt (en defekt termostat), og at der er forvoldt fysisk skade på personer såvel som ting. Endvidere er der tale om afledte tab opstået som følge af tingsskade. Derfor bør reglerne om produktansvar inddrages, ligesom disse reglers samspil med det køberetlige mangelsansvar og ansvaret for rådgivningsfejl bør diskuteres. Her skal overvejes effekten af lovregler og ikke-bindende retningslinjer som rettesnor for bedømmelsen af rette ydelse. Endvidere skal der diskuteres ansvarssubjekter, egen skyld og rækkevidden af aftalte ansvarsbegrænsninger.

1. Skaden på hotellet

Indledningsvist bør det fastslås, at en skadelidt, der står i et kontraktsforhold med skadevolder, kan vælge mellem det regelsæt, han eller hun anser som mest gunstigt (Lærebog, del I, s. 471), dog således at man inden for produktansvarslovens (PAL) område kun kan pålægge en mellemand et

hæftelsesansvar for producentens culpabaserede ansvar, jf. nærmere Skov Æg sagen (se Lærebog del I, s. 472).

Dette skal nævnes, idet hotellet kan tænkes at rette krav mod LAN Køkkenudstyr som sælger/mellemhandler, mod Deich som producent, og mod ingeniøren som leverandør af en *defekt* ydelse (produktansvar), henholdsvis en *mangelfuld* ydelse (diskussion af realydelsens indhold).

Det vil være hensigtsmæssigt først at diskutere reglerne om det i retspraksis udviklede produktansvar (RUP), og dette følger også Lærebogens systematik. Dette er også fundamentet for en diskussion af eventuelt mellemhandleransvar og for ingeniørens eventuelle produktansvar.

I relation til RUP kræves det, at produktet er defekt eller farligt, dvs., ikke frembyder den forventede sikkerhed ved brug, f.eks. når der går ild i et fjernsyn (se Lærebog del I, s. 475). Det må derfor fastslås, at produktet (røgeovnen) er farligt, når en defekt termostat forvolder brand (culpa under fabrikation, Lærebog, s. 490).

Den produktskade, der er omfattet af erstatningsansvaret, er dels den direkte skade der er forvoldt på bygninger, såvel som den almindelige formueskade, der er opstået som "følge" af denne tingsskade, jf. Lærebogen del I, s. 481, hvor eksemplet med den døde ko, og drifts- og afsavnserstatning er nævnt. Til gengæld omfattes ikke skade på *selve produktet* (røgeovnen), der i givet fald skal erstattes efter de køberetlige regler om mangler (Lærebog, del I, s. 481, med henvisning til bl.a. U2010.1360H). Der er ikke anledning til at diskutere hverken ingrediens- eller komponentsskade.

Årsagssammenhængen er til stede (Lærebog del I, s. 484), ligesom bevisbyrden bæres af skadelidte (s. 485).

Produktansvarssubjekterne efter RUP er i hvert fald producenten Deich, ligesom LAN Køkkenudstyr som mellemhandler vil være hæftelsesansvarlig. Mellemhandleransvaret gælder dog kun i det omfang, det ikke strider mod Skov Æg sagen (se Lærebogen, s. 495). Heraf følger, at LAN Køkkenudstyr kun kan blive hæftelsesansvarlig hvis de selv har begået culpa i relation til skader dækket inden for direktivets område (som er dækket af Produktansvarsloven, PAL) – hvilket gælder forbrugertingsskade og personsskade, jf. PAL § 2. Hvis mellemhandleren har begået culpa – hvilket intet dog tyder på – er der ligeledes ansvar.

Da skaden på hotellet (og de afledte tab) er erhvervstingsskade, kan såvel producent (jf. PAL § 13) som mellemhandler fraskrive sig ansvaret. Vilkåret om ansvarsfraskrivelse skal være vedtaget, ligesom det klart skal kunne fortolkes som fraskrivende produktansvar (se Lærebogen del 1, s. 496 f.). Generelt tilsidesættes sådanne vilkår ofte af domstolene, jf. Dahl i Juristen (1990), s. 158, omtalt i Lærebogen, s. 496.

For så vidt angår Deichs (påståede) ansvarsfraskrivelse er denne indeholdt i en "Instruktionsmanual", der er medfulgt oven *efter indgåelse af aftalen*, og kan allerede af denne grund ikke anses for vedtaget mellem parterne. En fortolkning af klausulen gør det i øvrigt stærkt tvivlsomt, om denne omfatter produktansvar – mens den ikke udelukker en diskussion af egen skyld, jf. nærmere i det følgende.

For så vidt angår LAN Køkkenmaskiners klausul i kontrakten med Svaneke Badehotel må denne anses vedtaget, men dens formulering leder i første omgang mest hen mod det køberetlige mangelsansvar, ikke det produktansvarsretlige erstatningsansvar, jf. herved også U 1999.255H, der dog var mere generelt formuleret. Denne dom skal diskuteres i relation til ansvarsfraskrivelsen.

Hvis man skulle komme frem til at ansvarsbegrænsningen kan fortolkes om omfattende produktansvar, betyder dette, at LAN skal erstatte maksimalt 150.000 kr., og dette må være af den samlede skade (ikke 150.000 for køkken og 150.000 for festlokale). Herudover kommer skade på produktet selv, da Svaneke Badehotel i medfør af de køberetlige regler kan kræve erstatning af rygeovnen med 150.000 kr.

Det skal også diskuteres, om skadelidte Svaneke Badehotel har udvist egen skyld (Lærebogen, s. 487). Dette kan være både i relation til forkert brug af ovnen, idet man har forladt denne under brug, ligesom man kan argumentere for, at Svaneke Badehotel burde have installeret mere effektive brandbekæmpelsestiltag.

Formuleringen "*Ved brug af maskinen bør der altid være en kyndig fagperson til stede for at sikre det bedst mulige røgeresultat. Husk at holde øje med, om savsmuldmængden er korrekt, for ikke at risikere overfyldning med efterfølgende brandfare. Det **anbefales**, at ovnen ikke efterlades tændt ubevogtet over længere tid*" (min udhævning) kan næppe føre til en klar konklusion om, at det er *culpøst* at lade ovnen være tændt om natten uden bevogtning, men det kan på den anden side ikke klart *udelukkes*, også henset til, at det er første gang, ovnen er i brug.

Formuleringen "*...at alle installationer stedse vedligeholdes og efterses for fejl og mangler, så der ikke opstår risiko for overophedning eller brand*" kan ikke føre til en konklusion om, at Svaneke Badehotel handler uagtsomt ved ikke at undersøge ovnen specifikt for fejl og mangler inden brug i relation til det *produktretlige* ansvar.

I relation til ingeniørens ydelse kan produktansvar også tænkes, jf. lærebogen del I, s. 474, om tjenesteydelser. Det er dog stærkt tvivlsomt, om ingeniørens ydelse er "farlig" i den forstand, som RUP fortolkes, men det kan ikke afvises. Det bærende argument skal i givet fald være, at ingeniøren burde have anbefalet anvendelse af sprinkler/røgalarm i de skadede lokaler, men ikke henset til den viden, ulykken med Svinkløv Badehotel har givet, og at han allerede har anbefalet et andet hotel denne løsning, da Bents rådgivning af

Svaneke Badehotel tidsmæssigt ligger før branden i Svinkløv. Givet er det, at der endnu ikke er bindende lovregler herom, ligesom retningslinjerne fra Horesta ikke er bindende, men kun opfordringer (...sprinklere kan installeres...brandalarmer bør ideelt set...), og da hotellet har en brandalarm, som det indledningsvis anbefales af HORESTA . Om der er den fornødne årsagssammenhæng (havde hotellet fulgt opfordringen? Hvad havde det kostet?) ved vi ikke med sikkerhed. Hvis der statueres ansvar, må hele tabet skulle dækkes, og der er i givet fald solidarisk ansvar med producenten Deich. Tilsvarende diskussion kan føres i relation til et *kontraktuelt* ansvar (fagmæssig forsvarlig og god rådgivningsydelse). Resultatet er ikke så vigtigt, mere vigtigt er det, at problemet ses, og at det ses at man både kan diskutere produkt- og kontraktansvar.

En diskussion af egen skyld vil endvidere kunne begrænse/helt afskære kravet (jf. nærmere ovenfor), hvilket dog er tvivlsomt.

Konklusionen må mest sandsynligt blive, at i hvert fald Deich er fuldt ud ansvarlig for skaden, at LAN med størst sandsynlighed også er det som hæftelsesansvarlig mellemandler, men at de formentlig gyldigt har begrænset deres ansvar til i alt 300.000 kroner (det køberetlige mangelsansvar på 150.000 kr. for ovnen og herudover 150.000 for anden skade), og at ingeniøren *næppe* er ansvarlig. Skadelidte har næppe udvist egen skyld, hvilket dog kan diskuteres. De ansvarlige er solidarisk ansvarlige.

2. Driftstab

Som nævnt ovenfor omfatter ansvaret såvel den direkte skade, der er forvoldt på bygninger, som den almindelige formueskade, der er opstået som "følge" af denne tingsskade, jf. Lærebogen del I, s. 481, hvor eksemplet med den døde ko, og drifts- og afsavnerstatning er nævnt. Herved ses det, at såvel udgifter til leje af et mobilt køkken som tab som følge af, at Svaneke Badehotel ikke har kunnet afholde diverse arrangementer, er omfattet af produktansvaret.

I forlængelse af diskussionen ovenfor kan krav rettes mod såvel Deich (uden ansvarsbegrænsning), LAN Køkkenudstyr (formentlig med begrænsningen på 150.000 kr. i alt for den samlede skade) men næppe mod ingeniøren , jf. ovenfor.

Konstatering af egen skyld vil endvidere kunne begrænse/helt afskære kravet (jf. nærmere ovenfor), hvilket dog er tvivlsomt.

3. Personskade

Svaneke Badehotel vil principielt kunne være ansvarlig over for hotelgæsten, herunder som produktansvarssubjekt efter RUP, jf. Lærebogen del I, s. 489, da der til støtte herfor kan gøres gældende, a) at hotellets fejlagtige betjening af ovnen udløser et direkte culpaansvar baseret på erstatningsretlige regler, b) et hæftelsesansvar (der her baseres på producentens culpa, og derfor er

lovligt), eller endelig c) et ansvar som følge af, at hotellet ikke har stillet en *kontraktmæssig ydelse* til rådighed.

Dog er det korrekt at rubricere dette erstatningsansvar under reglerne i PAL, jf. dennes § 2, jf. § 5. De samme bemærkninger som ovenfor vedr. Deich og LAN Køkkenudstyr i relation til producent/mellemhandlerproblematikken gælder.

Ingeniøren kan ikke gøres ansvarlig efter PAL, da denne kun omfatter løsrøgenstande, jf. PAL § 3, se Lærebogen, s. 499 f.

Deich er direkte ansvarlig som producent, jf. PAL § 6, stk. 1, men LAN Køkkenmaskiner er ikke direkte ansvarlig som mellemhandler, jf. PAL § 10, men hæfter dog som mellemhandler i relation til culpa begået af producenten, jf. PAL § 10a, se Lærebogen s. 512, idet mellemhandleren her hæfter for det ansvar som påhviler producenten efter RUP.

Der skal *ikke* fratrækkes selvrisiko på personskade, jf. PAL § 8, se Lærebogen s. 504. Ansvaret for personskade kan ikke fraskrives, jf. PAL § 12.

Hvis man kommer frem til, at ingeniøren har begået en klar, professionel fejl (culpa), vil man principielt kunne rette et krav som personskadelidt ud fra reglerne om direkte krav, jf. herved Lærebogen, s. 449 f. Om ingeniørens fejl er af så graverende fejl, at tredjemand vil lide tab som følge heraf, er dog højst tvivlsomt, jf. nærmere diskussionen ovenfor om den viden, og de lovregler, der gjaldt på tidspunktet for ombygningen af hotellet.